

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/2556 ในพื้นที่จังหวัดลำพูน ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านธิ อำเภอแม่ทา อำเภอเวียงหนองล่อง และอำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 2,296 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยคำนวณหาขนาดของตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane (1967) ได้จำนวนตัวอย่าง 341 ราย และทำการสุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรในแต่ละอำเภอโดยใช้บัญชีรายชื่อของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/2556 ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) (สุชาติ, 2555)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและลักษณะของเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ก่อนที่จะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาของงานวิจัย แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ไม่ใช่ประชากรในการศึกษาแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ราย แล้วนำคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและออกไปรับรอง ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับจำนำ และ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า Reliability Coefficient ตามวิธีของ Cronbach (กัลยา, 2555) โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ พบว่าแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ดังนี้ ตอนที่ 2 ได้ค่า $\alpha = 0.8230$ ตอนที่ 3 ได้ค่า $\alpha = 0.8378$ และตอนที่ 4 ได้ค่า $\alpha = 0.8523$ (ภาคผนวก ข)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน จำนวน 341 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกร ในจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 51 เป็นเพศชาย จำนวนร้อยละ 42 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 47.88 ปี ร้อยละ 46.0 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และร้อยละ 39.2 มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวอยู่ระหว่าง 21 - 30 ปี โดยมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 27.13 ปี

การศึกษารายได้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.0 มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 100,001 - 200,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 219,179.77 บาทต่อปี จำแนกเป็นรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตร และรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น ดังนี้ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 58.9 มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรอยู่ระหว่าง 100,001-200,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรเฉลี่ย 200,504.40 บาทต่อปี เกษตรกรจำนวนร้อยละ 40.5 มีรายได้จากการจำหน่ายข้าวเปลือกน้อยกว่า 40,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้จากการจำหน่ายข้าวเฉลี่ยคือ 58,067.93 บาทต่อปี ในขณะที่รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรอื่นนั้น เกษตรกรจำนวนร้อยละ 44.3 มีรายได้อยู่ระหว่าง 100,001-200,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรอื่น เฉลี่ย 142,436 บาทต่อปี ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น เกษตรกรจำนวนร้อยละ 79.7 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นเฉลี่ย 18,675.36 บาทต่อปี

การศึกษาด้านแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 29.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.43 คน ในด้านการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การศึกษานาเขตพื้นที่ถือครองทางการเกษตรนั้น พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 43.7 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรอยู่ระหว่าง 11 - 20 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 22.85 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่การผลิตข้าว และพื้นที่ทำการเกษตรอื่น ดังนี้ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 43.7 มีพื้นที่การผลิตข้าวน้อยกว่า 10 ไร่ โดยมีพื้นที่การผลิตข้าวเฉลี่ย 15.50 ไร่ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 47.8 มีพื้นที่การผลิตข้าวเหนียวน้อยกว่า 10 ไร่ โดยมีพื้นที่การผลิตข้าวเหนียวเฉลี่ย 14.02 ไร่ ในขณะที่พื้นที่การผลิตข้าวเจ้านั้น พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 80.8 มีพื้นที่การผลิตข้าวเจ้าน้อยกว่า 3 ไร่ โดยมีพื้นที่การผลิตข้าวเจ้าเฉลี่ย 1.47 ไร่ ส่วนพื้นที่ทำการเกษตรอื่น เกษตรกรจำนวนร้อยละ 54.3 มีพื้นที่ทำการเกษตรอื่นอยู่ระหว่าง 11 - 20 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรอื่นเฉลี่ย 16.24 ไร่ การศึกษาสภาพการถือครองที่ดิน พบว่า ร้อยละ 49.0 มีที่ดินเป็นของตนเองอยู่ระหว่าง 11 - 20 ไร่ โดยมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 21.57 ไร่ ส่วนเกษตรกรที่เช่าที่ดินของผู้อื่น พบว่า ร้อยละ 55 เช่าที่ดินอยู่ระหว่าง 3 - 5 ไร่ โดยเช่าที่ดินเฉลี่ย 1.33 ไร่

ในด้านปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้นั้น พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 36.4 มีปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้รวมอยู่ระหว่าง 4,001-8,000 กิโลกรัม โดยมีปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้เฉลี่ย 8,305.42 กิโลกรัม จำแนกเป็นปริมาณข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกเหนียวที่ผลิตได้ พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 40.7 มีปริมาณข้าวเปลือกเหนียวที่ผลิตได้อยู่ระหว่าง 4,001-8,000 กิโลกรัม โดยมีปริมาณข้าวเปลือกเหนียวที่ผลิตได้เฉลี่ย 7,393.90 กิโลกรัม ส่วนปริมาณข้าวเปลือกเจ้าที่ผลิตได้นั้น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 25.6 มีปริมาณข้าวเปลือกเจ้าที่ผลิตได้อยู่ระหว่าง 601 - 1,200 กิโลกรัม โดยมีปริมาณข้าวเปลือกเจ้าที่ผลิตได้เฉลี่ย 911.52 กิโลกรัม

การศึกษาการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 56.9 มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก 1 ครั้ง โดยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเฉลี่ย 1.43 ครั้ง สำหรับการเริ่มเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 56.9 เริ่มเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2555 ในด้านแหล่งข่าวสารที่เกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับ พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 95.3 ได้รับการรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาปริมาณข้าวเปลือกที่เข้าร่วมจำนำ พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 44.6 นำข้าวเปลือกเข้าร่วมจำนำน้อยกว่า 3,000 กิโลกรัม โดยมีปริมาณข้าวเปลือกที่เข้าร่วมจำนำ เฉลี่ย 4,489.73 กิโลกรัม จำแนกเป็นปริมาณข้าวเปลือกเหนียว และข้าวเปลือกเจ้า ดังนี้ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 49.3 นำข้าวเปลือกเหนียวเข้าร่วมจำนำน้อยกว่า 3,000 กิโลกรัม โดยมีปริมาณข้าวเปลือกเหนียวที่เข้าร่วมจำนำเฉลี่ย 4,130.20 กิโลกรัม ส่วนปริมาณข้าวเปลือกเจ้าที่เข้าร่วมจำนำนั้น พบว่า เกษตรกรจำนวนร้อยละ 39.2 นำข้าวเปลือกเจ้าเข้าร่วมจำนำอยู่ระหว่าง 500 - 1,000 กิโลกรัม โดยมีข้าวเปลือกเจ้าเข้าร่วมจำนำเฉลี่ย 359.53 กิโลกรัม

ในด้านการไถ่ถอนข้าวเปลือกที่จำนำคืน พบว่า เกษตรกรทั้งหมดไม่มีการไถ่ถอนข้าวที่จำนำคืน

5.1.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและออกไปรับรองอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความพึงพอใจต่อการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับจำนำอยู่ในระดับน้อย การศึกษาในแต่ละองค์ประกอบของความพึงพอใจของเกษตรกรในแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและออกใบรับรอง พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของความพึงพอใจ พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ด้านผลผลิตข้าวเปลือกที่ผลิตได้ ด้านการดำเนินการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ด้านการจัดทำประชาคมเพื่อตรวจสอบข้อมูล และด้านการออกใบรับรอง มีเพียงประเด็นเดียวที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ

การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับจำนำ พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นของความพึงพอใจ พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการติดต่อเพื่อส่งมอบข้าวเปลือก ด้านการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก ด้านการชั่งน้ำหนักข้าวเปลือก และด้านการติดต่อรับเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขา ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการออกใบรับฝาก และด้านการออกใบประทวน

5.1.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเกษตรกรในแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ได้แก่ ด้านราคาข้าวเปลือก ด้านรายได้จากการเข้าร่วมโครงการ ด้านผลผลิตข้าวเปลือก ด้านการช่วยลดปัญหาระหว่างเกษตรกรกับพ่อค้าคนกลาง ด้านความภาคภูมิใจในอาชีพ ด้านการยอมรับจากสังคม ด้านการได้รับการดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการมีงานทำในท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการปลูกข้าว ความคิดเห็นต่อการให้มีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกต่อไป และความคิดเห็นในภาพรวมต่อการดำเนินงานของโครงการ มีเพียงประเด็นเดียวที่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ด้านการขายข้าวเปลือก โดยเกษตรกรเห็นว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกช่วยเพิ่มทางเลือกในการขายข้าวเปลือก

5.1.4 ปัญหา และอุปสรรคที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ได้แก่ เกษตรกรมีปัญหาด้านความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าว เนื่องจากเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพข้าวไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีปัญหาด้านการรอเข้าคิวเรียงลำดับเพื่อนำ

ข้าวเข้าจำหน่ายเป็นเวลานาน และปัญหาความไม่สะดวกในการขนส่งข้าวเปลือกไปที่หน่วยรับจำหน่าย เนื่องจากจำนวนโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำหน่ายมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และไม่ครอบคลุมพื้นที่ปลูกข้าว นอกจากนี้เกษตรกรยังมีปัญหาด้านความไม่สะดวกในการจัดเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนที่มีจำนวนมาก และเกษตรกรมีปัญหาค่าความไม่สะดวกในการดำเนินการนำไปรับรองไปให้ปลัดเทศบาลผู้มีอำนาจลงนามทำการลงนามรับรองข้อมูล

5.1.5 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปรับปรุงโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกต่อไป

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปรับปรุงโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกรเสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกมีหน่วยงานเดียวเพื่อความสะดวกในการดำเนินการติดต่อ เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่ามีความหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกมากเกินไป ทำให้เกิดความสับสน และไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อ ส่วนอีกข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ เกษตรกรเสนอให้ปรับปรุงระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในระบบตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก และเห็นว่าเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร

5.1.6 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก) กับตัวแปรอิสระหลายตัวโดยวิธีปกติ (Enter) พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกที่ได้รับ ปริมาณข้าวเปลือกที่เข้าร่วมจำหน่าย และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.7 การพิสูจน์สมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า มีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปร ในสมการที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จึงพิสูจน์สมมติฐานได้ว่ามีปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำหน่ายข้าวเปลือก

5.2 การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ให้มีการปรับปรุงโครงการรับจำนำข้าวเปลือก เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 การศึกษาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน

การศึกษาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ในจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและออกใบรับรอง และความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับจำนำ พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของความพึงพอใจ พบว่า

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและออกใบรับรอง พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่องค์ประกอบที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ด้านผลผลิตข้าวเปลือกที่ผลิตได้ ด้านการดำเนินการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ด้านการจัดทำประชามเพื่อตรวจสอบข้อมูล และด้านการออกใบรับรอง ทั้งนี้เนื่องจากในด้านการประชาสัมพันธ์โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น เกษตรกรเห็นว่าการดำเนินการประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมพอสมควร สื่อที่ให้ข้อมูลทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกพอสมควร การศึกษาในด้านการดำเนินการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรนั้น เกษตรกรเห็นว่าได้รับการอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานที่รับผิดชอบพอสมควร แต่ไม่สะดวกในการเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนที่มีจำนวนมาก และใช้เวลาในการเตรียมเอกสารน้อย ส่วนในด้านการจัดทำประชามเพื่อตรวจสอบข้อมูลและด้านการออกใบรับรองนั้น เกษตรกรเห็นว่าได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการพอสมควร แต่องค์ประกอบที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนั้น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการคาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ แต่เกษตรกรเห็นว่ายังไม่ได้รับความช่วยเหลือ

จากองค์กรต่าง ๆ ตามความต้องการของตน ในการจัดหาแหล่งเงินทุน การให้ความช่วยเหลือในการหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกลงกว่าท้องตลาด และการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ชูชีพ(2523) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้ว ในทางบวกคือ ความพอใจ การนิยมชมชอบ การมีเจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะเกิดความไม่พอใจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความพึงพอใจและไม่พึงพอใจจึงมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะตรงกันข้าม

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับจำนำ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย องค์กรประกอบที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการติดต่อเพื่อส่งมอบข้าวเปลือก ด้านการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก ด้านการชั่งน้ำหนักข้าวเปลือก และด้านการติดต่อรับเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขา ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อเพื่อส่งมอบข้าวเปลือกจากการที่เจ้าหน้าที่ประจำจุดยื่นเอกสารประกอบการรับจำนำข้าวเปลือกไม่สามารถชี้แจงขั้นตอนการรับจำนำข้าวเปลือกให้เกษตรกรเข้าใจได้ ประกอบกับไม่สามารถตอบข้อสงสัยในการรับจำนำได้ชัดเจนและให้บริการโดยเลือกปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก เกษตรกรยังไม่มี ความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก อีกทั้งมีความพึงพอใจกับราคาข้าวเปลือกที่ได้รับน้อย และเห็นว่าการตีราคาข้าวเปลือกไม่มีความยุติธรรมเท่าที่ควร ในด้านด้านการชั่งน้ำหนักข้าวเปลือกนั้น เกษตรกรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ประจำจุดชั่งน้ำหนักมีจำนวนไม่เพียงพอทำให้เกิดความล่าช้า ไม่สามารถตอบข้อสงสัยในการชั่งน้ำหนักได้ชัดเจนและให้บริการโดยเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาการประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2542/2543 ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ที่พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับต่ำ สาเหตุมาจากเกษตรกรรู้สึกว่าการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก การชั่งน้ำหนักและการตรวจวัดความชื้นไม่โปร่งใส (ณัฐพงษ์, 2544) และการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปี 2548 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ที่ระดับน้อยในขั้นตอนการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับฝากของ ธกส. เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าระบบการชั่งน้ำหนักและการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร (ประสาน, 2548) ส่วนด้านการติดต่อรับเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขา เกษตรกรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส.ประจำจุดจ่ายเงินมีจำนวนไม่เพียงพอกับเกษตรกรที่ไปติดต่อขอรับเงิน และไม่สามารถตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน ประกอบกับระยะเวลาในการติดต่อขอรับเงิน และระยะเวลาที่ ธ.ก.ส.สาขา จ่ายเงินจำนำข้าวเปลือกนั้น ไม่เหมาะสม เนื่องจากเกษตรกรต้องการความรวดเร็วในการติดต่อ

ขอรับเงินและการจ่ายเงินรับจํานำข้าวของ ธ.ก.ส. ส่วนองค์ประกอบที่เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการออกใบรับฝาก และด้านการออกใบประทวน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าด้านการออกใบประทวนนั้น เกษตรกรได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการพอสมควร สำหรับการดำเนินการออกใบรับฝาก เกษตรกรเห็นว่าได้รับการอำนวยความสะดวกพอสมควร แต่จำนวนเจ้าหน้าที่ประจุมิไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความล่าช้า เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน และบริการโดยเลือกปฏิบัติ ชูวงศ์ (2536) ได้เสนอหลักการในการบริการเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ มีดังนี้

- 1) ความถูกต้องของเอกสาร ผู้ให้บริการควรชี้แจงรายละเอียดของเอกสารที่ต้องใช้
- 2) ระยะเวลาการรับบริการ บางกรณีอาจลดขั้นตอนให้ง่ายเข้า ใช้เวลาน้อยลง โดยการจัดลำดับก่อนหลังอย่างยุติธรรมและให้บริการอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว
- 3) ความสะดวกจากระบบงานด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มารับบริการทราบว่าต้องนำหลักฐานใดมาบ้าง มีป้ายบอกงานที่ชัดเจน
- 4) ความสะดวกจากสถานที่ จัดที่นั่งรอ ช่องทางเดิน แสงสว่าง
- 5) บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ การพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ยิ้มแย้ม แจ่มใส
- 6) วิธีปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ ต้องมีความกระตือรือร้น ให้ความสำคัญต่อบุคคลที่มาติดต่อ และบริการต่อทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

5.2.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือกในจังหวัดลำพูน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเกษตรกรในแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ได้แก่ ด้านราคาข้าวเปลือก ด้านรายได้จากการเข้าร่วมโครงการ ด้านผลผลิตข้าวเปลือก ด้านการช่วยลดปัญหาระหว่างเกษตรกรกับพ่อค้าคนกลาง ด้านความภาคภูมิใจในอาชีพ ด้านการยอมรับจากสังคม ด้านการได้รับการดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการมีงานทำในท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการปลูกข้าว ความคิดเห็นต่อการให้มีโครงการรับจํานำข้าวเปลือกต่อไป และความคิดเห็นในภาพรวมต่อการดำเนินงานของโครงการ มีเพียงประเด็นเดียวที่เกษตรกรมีความ

คิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ด้านการขายข้าวเปลือก โดยเกษตรกรเห็นว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกช่วยเพิ่มทางเลือกในการขายข้าวเปลือก

5.2.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ด้านปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญที่เกษตรกรได้รับ คือ มีปัญหาด้านความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก สาเหตุมาจากเกษตรกรรู้สึกว่าการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร อีกทั้งเกษตรกรมีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวเรียงลำดับเพื่อนำข้าวเข้าจำนำเป็นเวลานาน และความไม่สะดวกในการขนส่งข้าวเปลือกไปที่หน่วยรับจำนำเนื่องจากจำนวนโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และไม่ครอบคลุมพื้นที่ปลูกข้าว สอดคล้องกับการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ปี 2548 ซึ่งเกษตรกรเห็นว่าหน่วยรับจำนำข้าวเปลือกมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่นำข้าวไปจำนำ และไม่ครอบคลุมพื้นที่ปลูกข้าว ส่งผลให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งข้าวเปลือกไปที่หน่วยรับจำนำเป็นจำนวนมาก (ประสาน, 2548) ในด้านเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรนั้น เกษตรกรมีปัญหาด้านความไม่สะดวกในการจัดเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนที่มีจำนวนมาก และเกษตรกรมีปัญหาความไม่สะดวกในการดำเนินการนำไปรับรองไปที่ปลัดเทศบาลผู้มีอำนาจลงนามทำการลงนามรับรองข้อมูล ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่เกษตรกรนำมาแจ้งขึ้นทะเบียน และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรับรองข้อมูลการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อลดปัญหาด้านการทุจริต

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปรับปรุงโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกรเสนอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีหน่วยงานเดียวเพื่อความสะดวกในการดำเนินการติดต่อ เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากเกินไป ทำให้เกิดความสับสน และไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อดำเนินการ แต่ในทางปฏิบัตินั้นการที่จะให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีหน่วยงานเดียวเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากภาระหน้าที่ในการดำเนินงาน โครงการมีหลายขั้นตอน หน่วยงานของรัฐเพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถแบกรับภาระหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกให้เป็นไปอย่างราบรื่น ได้ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องของข้อมูล ตลอดจนการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกให้เป็นไปอย่างราบรื่น จึงต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือกหลายหน่วยงานตามความถนัด และความเหมาะสมในการ

ปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ ส่วนอีกข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ เกษตรกรเสนอให้ปรับปรุงระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในระบบตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือก และเห็นว่าเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ดังนั้นในการดำเนินงานโครงการครั้งต่อไปควรมีการปรับปรุงระบบการตรวจสอบคุณภาพข้าว ตลอดจนเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกให้ได้มาตรฐาน และมีการตรวจเช็คประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกอยู่เสมอ

5.2.4 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม (ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกร จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1. จำนวนการเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร 2. ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ 3. จำนวนแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับ 4. ปริมาณข้าวเปลือกที่เข้าร่วมจำนำ 5. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกโดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในเชิงบวกทั้งหมด ตัวแปรเหล่านี้สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

5.2.5 การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร

จากการศึกษา พบว่า จำนวนของการเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก แสดงว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรหลายสถาบันมีแนวโน้มว่าจะมีความความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสถาบันการเกษตรในจำนวนที่น้อยกว่าหรือไม่เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ประกอบกับได้รับการสนับสนุนและได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากสมาชิกกลุ่ม เวลาที่เกิดปัญหาระหว่างการเข้าร่วมโครงการ สุเทพ (2541) ได้สรุปว่า เครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ มีด้วยกัน 4 ประการ คือ

- 1) ผลประโยชน์ทางสังคม (Association attractiveness) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีมิตรกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจและสภาพการร่วมกัน อันเป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความ

มั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม

- 2) สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (Desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย
- 3) ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal benefaction) หมายถึง สิ่งต่างๆที่สนองความต้องการของบุคคล
- 4) เครื่องมือที่เป็นวัตถุ (Material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ประกอบการต่างๆ

5.2.6 ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้

จากการศึกษา พบว่า ปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก แสดงว่า เกษตรกรที่มีปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้มาก มีแนวโน้มว่าจะมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากกว่าเกษตรกรที่มีปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้น้อย ทั้งนี้เนื่องจาก เกษตรกรที่มีข้าวเปลือกที่ผลิตได้ในปริมาณมาก เมื่อแบ่งข้าวเปลือกไว้บริโภคในครัวเรือนแล้ว เกษตรกรมีข้าวเปลือกเพื่อเข้าร่วมโครงการปริมาณมากและได้รับประโยชน์จากราคารับจำนำที่พอใจ ทำให้มีรายได้จากการจำนำข้าวเปลือกมาจุนเจือครอบครัวตามความต้องการมากกว่าเกษตรกรที่มีผลผลิตข้าวเปลือกในปริมาณที่น้อย เกษตรกรจึงเกิดความพึงพอใจเมื่อความต้องการถูกตอบสนอง สุปท(2540) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกความคิดเห็นในลักษณะเชิงบวกของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการหรือได้รับสิ่งตอบแทนที่คาดหวังไว้

5.2.7 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับ

จากการศึกษา พบว่า จำนวนของแหล่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่ได้รับจากหลาย ๆ แหล่งข่าวมีแนวโน้มว่าจะมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับข่าวสาร หรือได้รับข่าวสารน้อย ซึ่งเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากหลาย ๆ แหล่งข่าวจะมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ทำให้มีโอกาที่จะวิเคราะห์ใคร่ครวญข้อมูลจนเกิดความ

เข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ เกิดความเชื่อมั่นในประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการรับจํานำข้าวเปลือก และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นระหว่างการเข้าร่วมโครงการจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารน้อย เสรี (2523) ได้อธิบายแนวทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

- 1) การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์ย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจ ตริกตรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 2) มนุษย์จะสร้างทัศนคติจากประสบการณ์ ข่าวสารและข้อมูลที่ได้รับมา

5.2.8 ปริมาณข่าวเปลือกที่เข้าร่วมจํานำ

จากการศึกษา พบว่า ปริมาณข่าวเปลือกที่เข้าร่วมจํานำมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือก แสดงว่า เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกเข้าร่วมจํานำในปริมาณมากมีแนวโน้มว่าจะมีความพึงพอใจต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือกมากกว่าเกษตรกรที่นำข้าวเปลือกเข้าร่วมจํานำในปริมาณน้อย เนื่องจาก เกษตรกรมีปริมาณข้าวเปลือกเข้าร่วมจํานำมาก ได้รับรับราคาจํานำที่พอใจ ได้รับประโยชน์จากส่วนต่างระหว่างราคาจํานำกับราคาตลาดมาก ทำให้มีรายได้จากการจํานำข้าวเปลือกที่ตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้ เกษตรกรจึงเกิดความพึงพอใจเมื่อความต้องการถูกตอบสนอง ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Theory of Need Gratification) ของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ซึ่งกล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์นี้มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน โดยความต้องการทางกาย (physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พักอาศัย ยารักษาโรค เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพึงพอใจ (นวลศิริ, 2533)

5.2.9 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือก

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือกมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือก แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความพึงพอใจต่อโครงการมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก เกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการรับจํานำข้าวเปลือกในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งจะเห็นว่าความต้องการผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการรับจํานำข้าวเปลือกนั้นสามารถตอบสนองอย่างพึงพอใจได้ ดังต่อไปนี้ โครงการรับจํานำข้าวเปลือกเพิ่ม

ทางเลือกในการขายข้าวเปลือก ช่วยให้ขายข้าวได้ราคาดีขึ้น โดยไม่จำกัดจำนวนข้าวเปลือกที่ต้องการขาย นำมาซึ่งรายได้ที่สามารถจุนเจือครอบครัวได้มากขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรเห็นว่าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกร ได้รับการยอมรับจากสังคม ช่วยให้มีความมั่นใจในท้องถิ่น โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น และเห็นควรให้มีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างต่อเนื่องในปีถัดไป ชูชีพ(2523) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้ว ในทางบวกคือ ความพอใจ การนิยมชมชอบ การมีเจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะเกิดความไม่พอใจ ดังนั้นเมื่อเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง จะมีความพึงพอใจของต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอยู่ในระดับมากเช่นกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกถือว่าเป็นมาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลนำออกมาใช้ในการแก้ไขปัญหาแก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับราคาข้าวให้สูงขึ้นทั้งระบบสร้างเสถียรภาพของราคาข้าว เป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในเชิงปฏิบัติมีปัญหาและอุปสรรคมากมายในการผลักดันให้โครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งนี้การทำให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) การดำเนินงานตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในแต่ละขั้นตอนเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ควรจัดประชุมพิจารณาทบทวนแนวทางการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือก โดยใช้ข้อมูลที่ได้การวิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการ

ดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันทุกหน่วยงาน รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

- 2) การรับรู้ข้อมูลของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกที่สำคัญของเกษตรกร คือ การสื่อความหมายของเจ้าหน้าที่ เพราะเกษตรกรถือว่า เจ้าหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ หากเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำชี้แจงไม่ชัดเจน หรือไม่ถูกต้อง เกษตรกรก็จะเข้าใจผิด และปฏิบัติไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมการรับรู้และสร้างความเชื่อมั่นที่ดีให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ควรจัดสัมมนาให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบการรับจำนำข้าวเปลือก ได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานสามารถชี้แจงตอบคำถามของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับจำนำข้าวเปลือกได้ถูกต้องตรงกันทุกคนในทุกประเด็น
- 3) ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ โรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ควรกำหนดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ให้สอดคล้องกับจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ความถูกต้องในการดำเนินงานโครงการ
- 4) การดำเนินงาน โครงการรับจำนำข้าวเปลือกในจังหวัดลำพูน พบว่า มีจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2555/56 ปีเพิ่มขึ้นจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต 2554/2555 เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ โรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ว่าเมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วจะมี

โอกาสขายข้าวเปลือกได้ในราคาที่สูงขึ้น นำมาซึ่งรายได้ที่สามารถจุนเจือครอบครัวได้มากขึ้น ดังนั้นจึงมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกมากขึ้น แต่ยังมีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น ดังนั้นผู้บริหารของกรมส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาการประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อให้เกษตรกรสามารถมีเวลาในการศึกษารายละเอียดของโครงการก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ และเป็น การเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ ของเกษตรกร

- 5) ในด้านของจุดรับจำนำข้าวเปลือก ผู้บริหารขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และองค์การคลังสินค้าที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ควรเพิ่มจุดรับจำนำให้ทั่วถึงพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกร เพื่อลดปัญหาต้นทุนการผลิตจากการขนส่งข้าวเปลือกที่นำมาจำหน่ายของเกษตรกร และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรที่อยู่ห่างไกลให้สามารถเข้าร่วมโครงการได้
- 6) ในด้านการตรวจสอบคุณภาพและการชั่งน้ำหนักข้าวเปลือก ผู้บริหารขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้าที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือก และเจ้าของโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำควรปรับปรุงระบบการตรวจสอบขั้นตอนของการชั่งน้ำหนักและการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกให้เป็นไปตามมาตรฐาน ควรมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดจนควรมีการตรวจสอบการดำเนินงานในขั้นตอนนี้จากหน่วยงานส่วนกลางอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกิดความเชื่อมั่นในขั้นตอนการตรวจสอบ
- 7) ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การคลังสินค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงสีข้าวที่เป็นหน่วยรับจำนำ ควรหารือร่วมกันเพื่อพิจารณาเพิ่มจำนวนของตัวแทนเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานกับเกษตรกรในการทำความเข้าใจ

รายละเอียด และขั้นตอนของการดำเนินงาน โครงการ ตลอดจนเพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผลิตปัญหาการทุจริต

- 8) ในด้านการติดตามประเมินผล ควรทำการติดตามและประเมินผลโครงการ
รับจำนำข้าวเปลือก โดยหน่วยงานที่เป็นกลาง เช่น สถาบันการศึกษาชั้น
อุดมศึกษา เพื่อนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขนโยบายและ
มาตรการรับจำนำข้าวให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก
ควรสอบถามข้อมูลจากเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการรับจำนำผลผลิต
ในปีที่ศึกษา เพื่อทราบสาเหตุที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะ
นำมาเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 2) ในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัญหาและ
อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ โดยอาจจะเก็บรวบรวมข้อมูล
จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาหาแนว
ทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมและช่วยให้
การวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 3) ควรศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกใน
หลาย ๆ พื้นที่ ที่มีสภาพพื้นที่ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนบริบทอื่น ๆ ที่
คล้ายกับจังหวัดลำพูน ในปีการผลิตข้าวใกล้เคียงกัน เพื่อนำผลการศึกษา
มาเปรียบเทียบกับจังหวัดลำพูนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในวางแผนพัฒนา
ปรับปรุงโครงการรับจำนำข้าวเปลือกให้ตรงตามความต้องการของที่แท้จริง
ของเกษตรกร ตลอดจนเกิดความพึงพอใจต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือก
มากยิ่งขึ้น
- 4) ควรศึกษาถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อตลาดข้าว หรือตลาดสินค้า
เกษตรอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนในการพัฒนา ปรับปรุง
โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ตลอดจนมาตรการแก้ไขปัญหาการค้าข้าว และ
สินค้าเกษตรอื่น ๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงแก่เกษตรกร